

Elintarviketeollisuus uudistuu uusilla innovaatioilla

– näkökulmia alan kasvuun ja tki-toimintaan

Mediainfo 13.6.2023

Ohjelma

- Avaus
Yhteiskuntasuhteiden johtaja **Jukka Ihanus**
- Talouskatsauksen esittely: Miten elintarvikeyritykset pärjäsivät alkuvuonna 2023 ja miltä alan tulevaisuus näyttää? Havaintoja ja näkemyksiä elintarviketeollisuuden tki-toiminnasta.
Ekonomisti **Bate Ismail**
- Miten ja miksi elintarvikeyritykset innovoivat? Miten elintarviketeollisuuden innovaatiotoimintaa pitää edistää tulevalla vaalikaudella?
Johtaja **Marleena Tanhuanpää**
- Yhteenveto
Jukka Ihanus

Talouuskatsaus teemana TKI

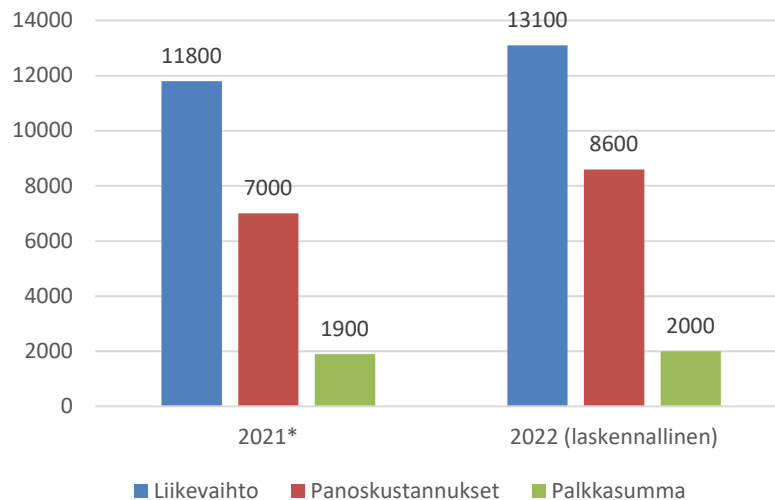
13.6.2023

Elintarviketeollisuuden avainluvut

- Elintarviketeollisuuden avainluvut vuonna 2022:
 - Liikevaihto 13 100 miljoonaa euroa (+ 11 %)
 - Panoskustannukset 8 600 miljoonaa euroa (+ 22%)
 - Henkilöstökulut 2 000 miljoonaa euroa (+ 5%)
 - Volyymi -2,2 %
- Indeksihavainnot vuodelle 2023:
 - Liikevaihto +14 % (1-3/2023 vs 1-3/2022)
 - Tuottajahinnat +18 % (1-4/2023)
 - Volyymi -3,4 % (1-4/2023)
 - Panoskustannukset +14 % (1-4/2023)

Lähde: Tilastokeskus

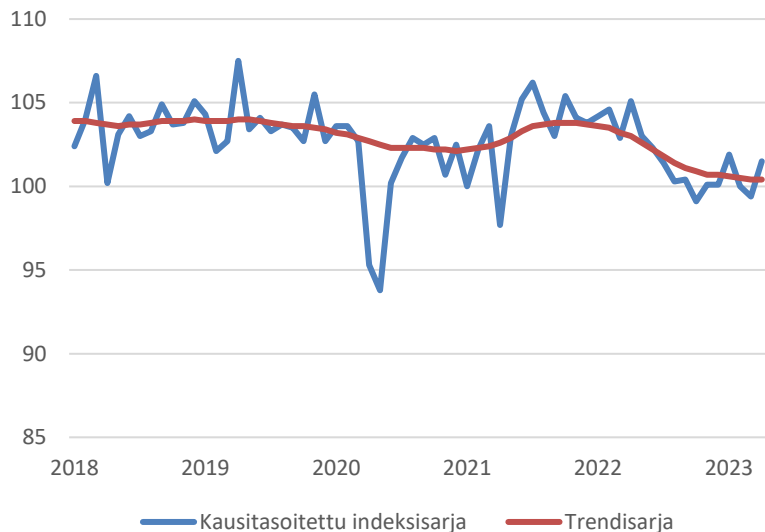
Elintarviketeollisuuden avainluvut,
(miljoonaa euroa)

Lähde: Tilastokeskus ja ETL

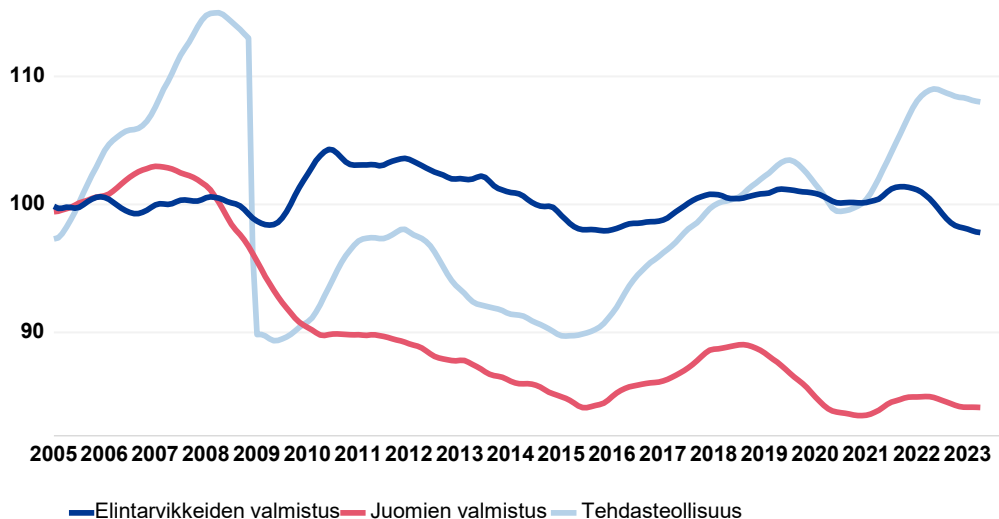
Elintarviketeollisuuden myynnin määrä laskussa

Elintarviketeollisuuden volyyymi-indeksi (2015=100)

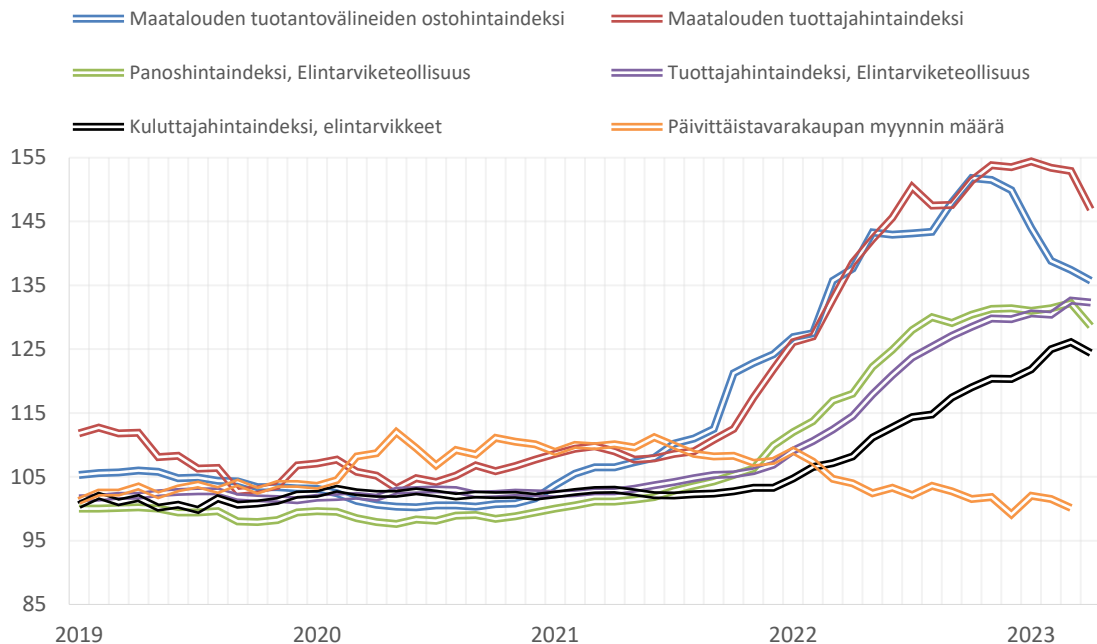
Tuotannon volyymin trendi

Indeksi, 2005 = 100

Lähde: Tilastokeskus

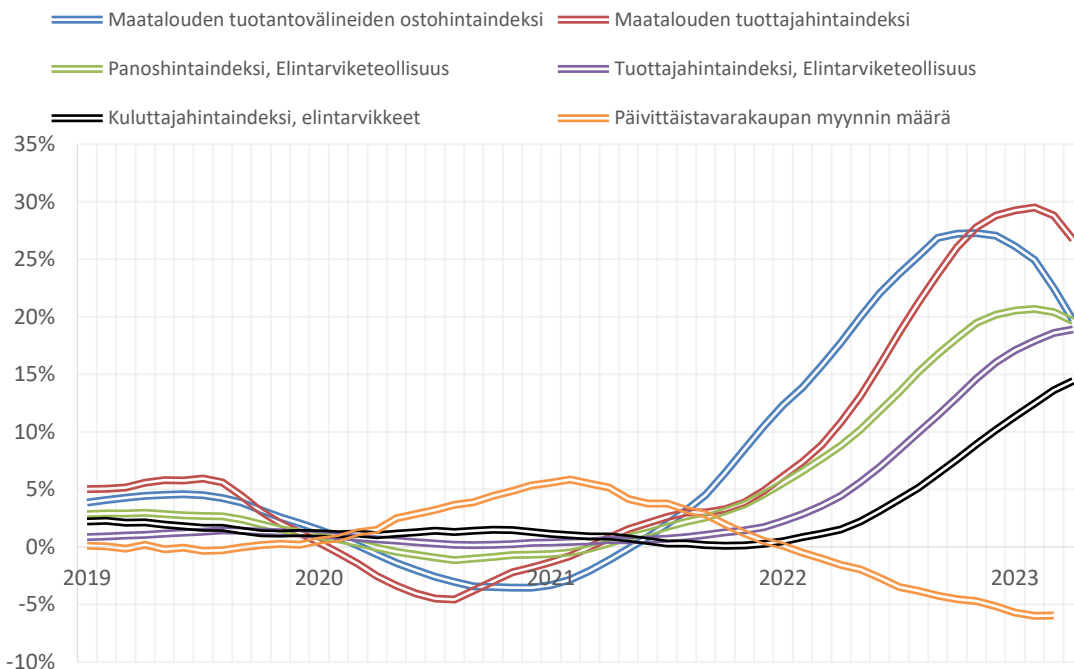
Ruokaketjun indeksit, 2015=100

Lähde: Tilastokeskus, Robonomist ja ETL

- Maatalouden kustannukset lähtivät kovaan nousuun syksyllä 2021
- Pienellä viiveellä maatalouden tuottajahinnat lähtivät myös nousuun loppuvuodesta 2021 ja ohittivat kustannukset 2022 kesällä
- Elintarviketeollisuuden kustannukset lähtivät nousuun samaan aikaan kuin maatalouden tuottajahinnat. Teollisuuden kustannuksista vain noin 30-40 % tulee suoraan alkutuotannosta
- Teollisuuden tuottajahinnat lähtivät kasvuun reippaasti vasta loppukeväästä 2022 ja ovat nyt saavuttaneet saman tason kustannusten kanssa
- Ruoan hinnan ja pt-kaupan volyymin välillä on selkeä negatiivinen korrelaatio

Ruokaketjun indeksit, 12 kuukauden liukuvan keskiarvon vuosimuutos %

Lähde: Tilastokeskus, Robonomist ja ETL

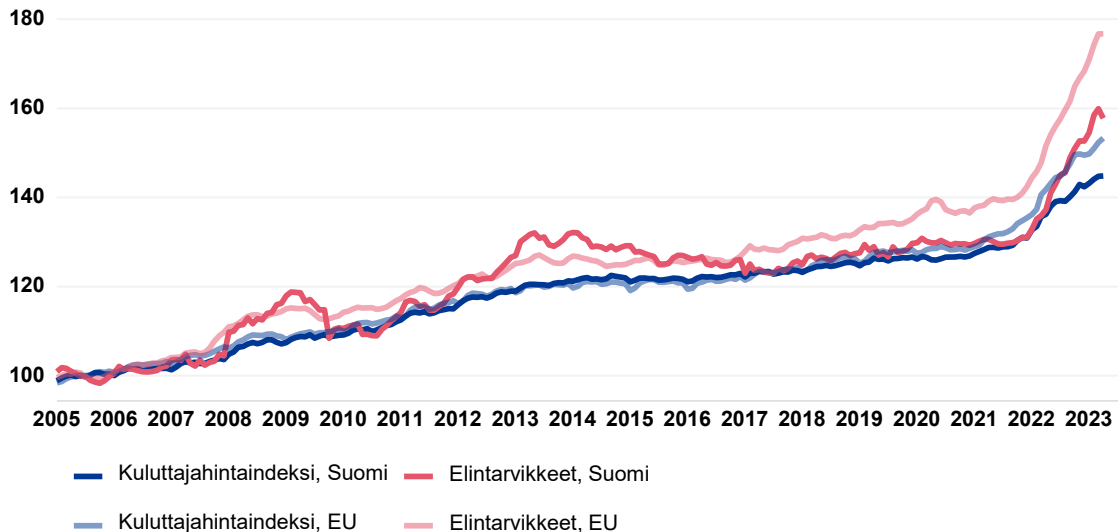
- 12 kk liukuvan keskiarvon vuosimuutos rauhoittaa hieman graafian
- Kannattavuuden näkökulmasta vasta loppuvuodesta 2022 maataloudella tilanne parani
- Teollisuudella tätä käännekohtaa ei olla vielä nähty, joten kannattavuus on ainakin alkuvuoden 2023 heikompi kuin vuonna 2021
- Niin ruoan hinnoissa (nouseva) kuin pt-kaupan volyyymeissa (laskeva) trendi on selkeä

Ruoan hinnalla on ollut merkittävä vaikutus inflaatioon

- Inflaatio on edelleen korkea Euroopassa ja Suomessa
- Yksi merkittävä tekijä on ollut ruoan hinta (4/2023 vaikutus 1,8 %-yksikköä)
- Kuluttajahintaindeksin toukokuun luvuissa (1.6. Tilastokeskus) ruoan hinta nousi eniten tuoteryhmistä vuositasolla (11 %) ja merkittävästi myös kuukausitasolla (0,3 %)

Kuluttajahintaindeksi ja elintarvikkeiden kuluttajahinnat

Indeksi, 2005 = 100

Lähde: Eurostat. Päivitetty: 1.6.2023.

Ruoan hinta on jatkanut tasaista kasvuaan

- PTT ennustaa ruoan hinnan nousevan tänä vuonna 7,5 % ja laskevan ensi vuonna prosentin verran
- Tämä tarkoittaisi, että verrattuna vuoteen 2021 ruoka olisi merkittävästi kallimpaa ja se myös pysyisi sillä tasolla

	2022	2023	2024
Vuosimuutos	10,5 %	7,5 %	-1,0 %
Verrattuna vuoteen 2021	10,5 %	18,8 %	17,6 %

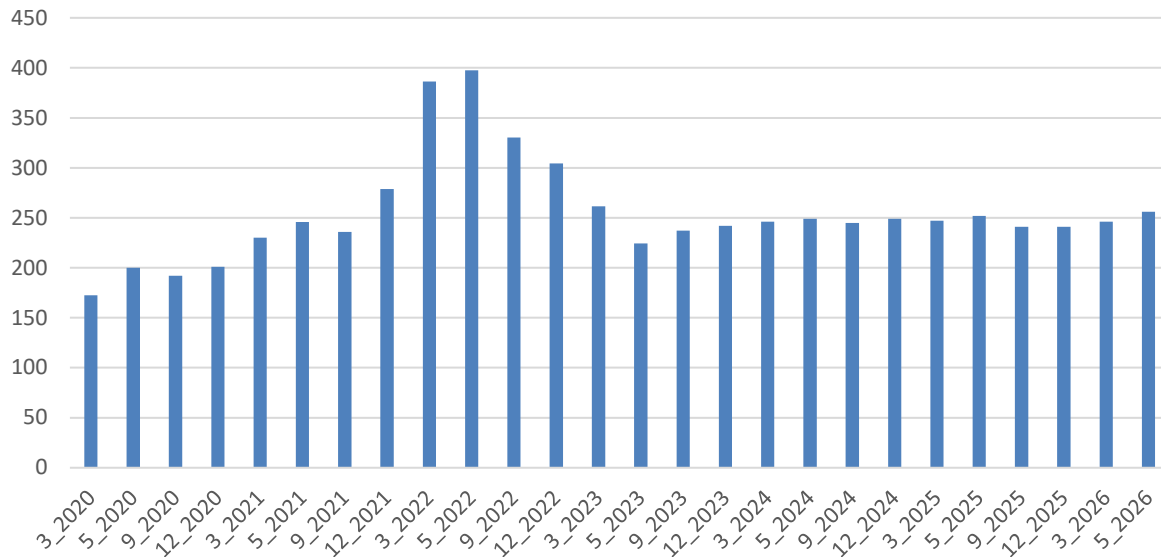
Lähde: PTT ennuste (18.4.2023)

Kustannustaso jäänee pysyvästi korkealle tasolle

- Monet kustannusindikaattorit osoittavat, että ruoka-ala jää pysyvästi korkeammalle kustannustasolle
- Epävarmuus kustannustasosta jatkuu
 - Sadot epävarmempia
 - Kuivuus vaikuttaa jo globaalisti -> heilauttelee johdannaismarkkinoita
 - Sota jatkuu Euroopassa
- Palkkakustannukset nousevat tänä vuonna ~5 prosenttia
- Viljan hinta tulee suoraan globaalista pörssistä ja johdannaismarkkinat näyttävät korkeampaa tasoa kuin aikaisempina vuosina

Viljan futuurihinnat rauhoittuneet

Myllyvehnän hinta €/t (MATIF)

Suomen myllyvehnän hinta seuraa tarkasti Euroopan hintatasoa (Euronext)

Hinta on viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimääräisesti noin 200 e/t

Historiallisen korkea taso nähtiin vuosi sitten

Tämän jälkeen hinnat rauhoittuneet

Kahovkan pato aiheutti pienen nousun johdannaismarkkinoilla, mutta rauhoittui seuraavina päivinä

Hinnoissa on paljon epävarmuutta ja tällä hetkellä helteet ja kuivuus aiheuttavat epävarmuuksia satoihin

Hinnat näyttäisivät jäävän noin 20 prosenttia korkeammalle tasolle kuin 10v-keskiarvo on ollut

Lähde: Barchart, 12.6.2023

Kuluttajien ostokäyttäytyminen on muuttunut

- Kuluttajat entistä enemmän hintaherkkiä ja niiden määrä kasvaa tänä vuonna
- Siirtymistä tuoteryhmän sisällä edullisempiin tuotteisiin
- Kotimaisen ruoan arvostus edelleen suurta
- Tuontiruoan määrä kasvannut ja kasvaa kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen pienentyessä
- Kuluttajilla on monet kustannukset kasvaneet
 - Elintarvikkeet ja juomat
 - Asumisen menot, mm. korot
 - Liikkuminen
 - Energia
 - Palvelut
- Kaupan omat merkit kasvaneet
 - Kauppa aktivoitunut edullisten tuontituotteiden osalta
 - Kampanjoiden kärkenä
 - Tuotesijoittelu muuttunut viime aikoina
 - Kauppa käy kovaa hintakilpailua kuluttajien ostovoiman heikentyessä
- Foodservice-sektori aktivoitunut uudelleen koronan jälkeen
 - Pt-kaupan myynti heikentynyt
 - Miten käy ravintoloille syksyllä – onko säästöt syöty?

T&K ja TKI

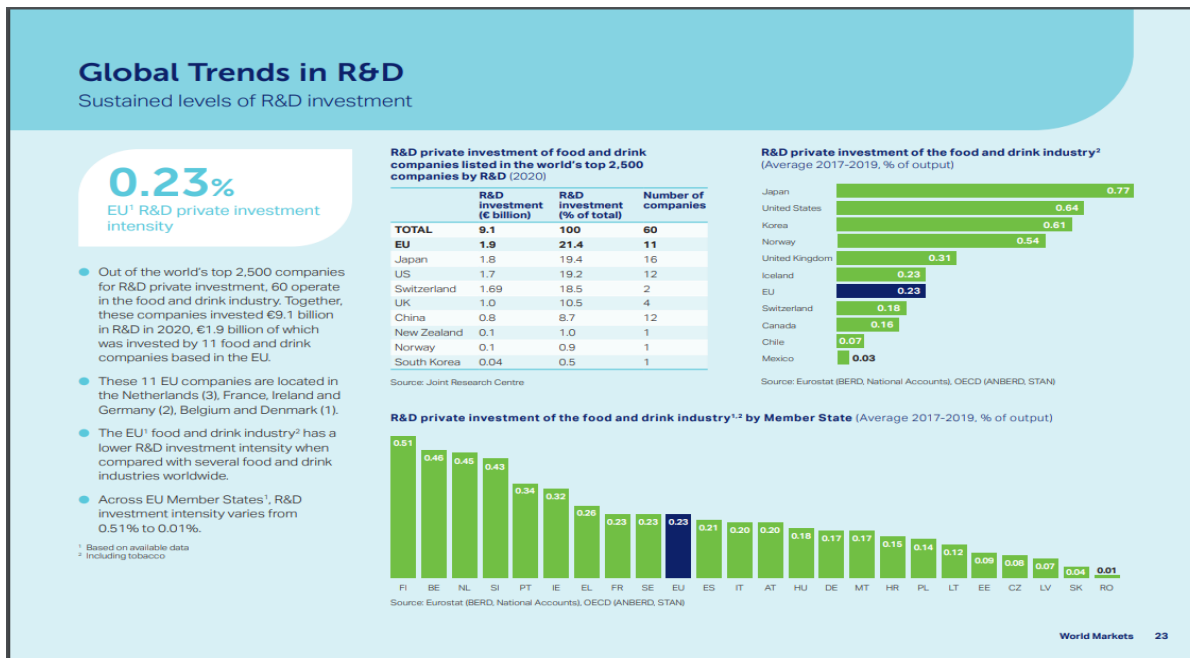
Tutkimus- ja kehittämistoiminta (t&k)

- Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla (t&k) tarkoitetaan **systemaattista** toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi
- Kriteerinä on, että toiminnan tavoitteena on jotakin oleellisesti **uutta**
- Tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisällytetään **perustutkimus, soveltava tutkimus sekä kehittämistyö.**

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (tki)

- TKI-toimintaan kuuluu tutkimus-, kehittämis- ja **innovaatiotoiminta**
- Tutkimustoiminnassa pyritään tuottamaan uutta tietoa ja ymmärrystä erilaisista ilmiöistä
- Kehittämistoiminnassa pyritään soveltamaan tutkimustuloksia käytännön ongelmiin ja kehittämään uusia ratkaisuja
- **Innovatiivisessa toiminnassa pyritään luomaan uusia tuotteita, palveluita tai toimintatapoja.**

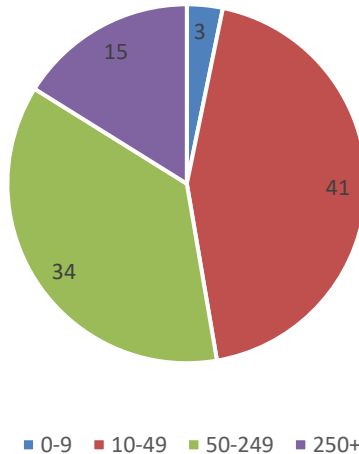
Suomi on suhteellisesti Euroopan suurin T&K-investoija

Lähde: FoodDrinkEurope

Tutkimus- ja kehittämistoimintaa harjoittaneet yritykset

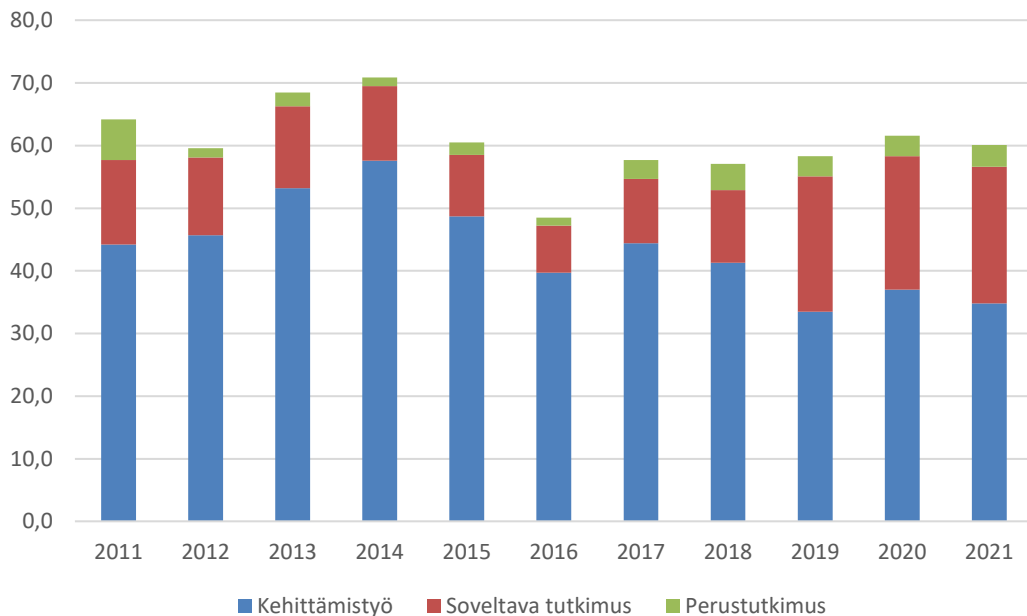
Tutkimus- ja kehittämistoimintaa harjoittaneet yritykset, vuonna 2021

Lähde: Tilastokeskus

- Suurin osa t&k-toimintaa harjoittavista elintarviketeollisuuden yrityksistä ovat pk-yrityksiä
- On tärkeää, että t&k-toimintaa tuetaan kaikissa yrityskokoluokissa
- Se on suuremmille yrityksille esimerkiksi vientimarkkinoita avaava ja pienemmille valtava potentiaali

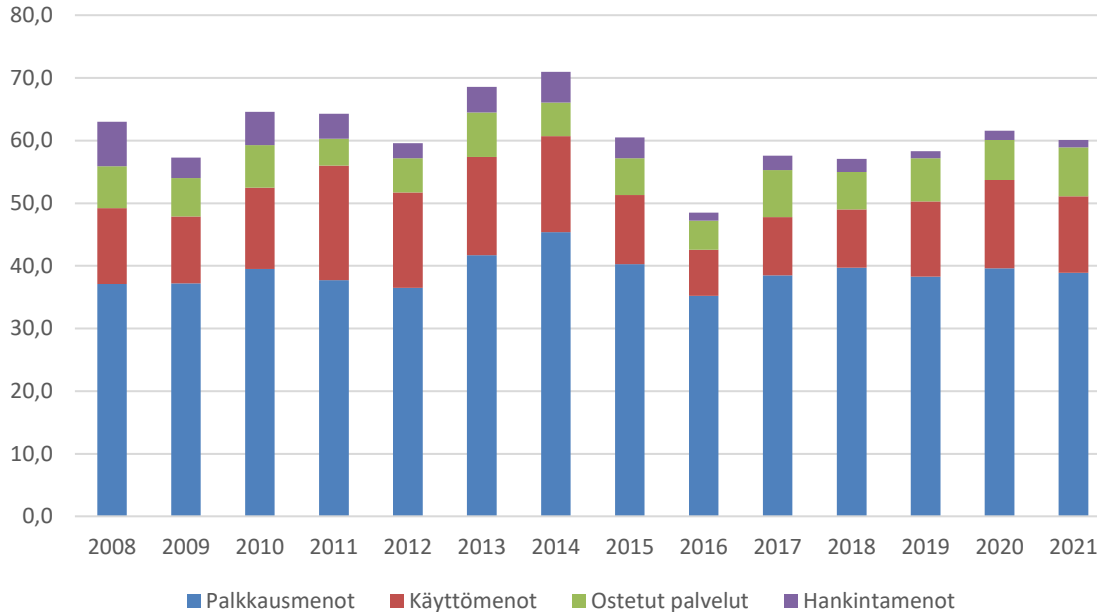
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot (1/2)

Lähde: Tilastokeskus

- Kehittämistyö, jolla tarkoitetaan tutkimuksen tuloksena ja/tai käytännön kokemuksen kautta saadun tiedon käyttämistä uusien tuotteiden, prosessien tai menetelmien aikaansaamiseen tai olemassa olevien olennaiseen parantamiseen.
- Soveltava tutkimus, jossa tavoitteena on jokin uuden tiedon avulla toteutettava käytännön sovellus
- Perustutkimus, jolle on tunnusomaista uuden tiedon tavoittelu ilman välitöntä käytännön sovellusta.

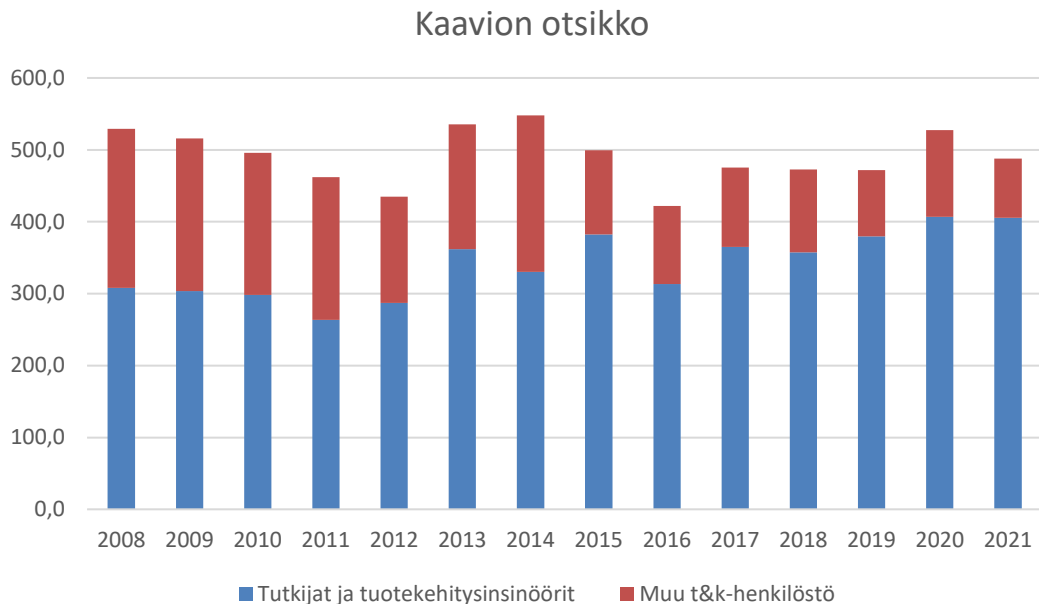
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot (2/2)

- Palkkauskustannukset ovat merkittävin menoerä
- Kun t&k-toimintoja jatkossa laajennetaan, niin siihen tarvitaan tekijöitä
- Mistä löytyvät tutkijat elintarviketeollisuuteen?
- Tarvitaan laaja-alaista osaamista

Lähde: Tilastokeskus

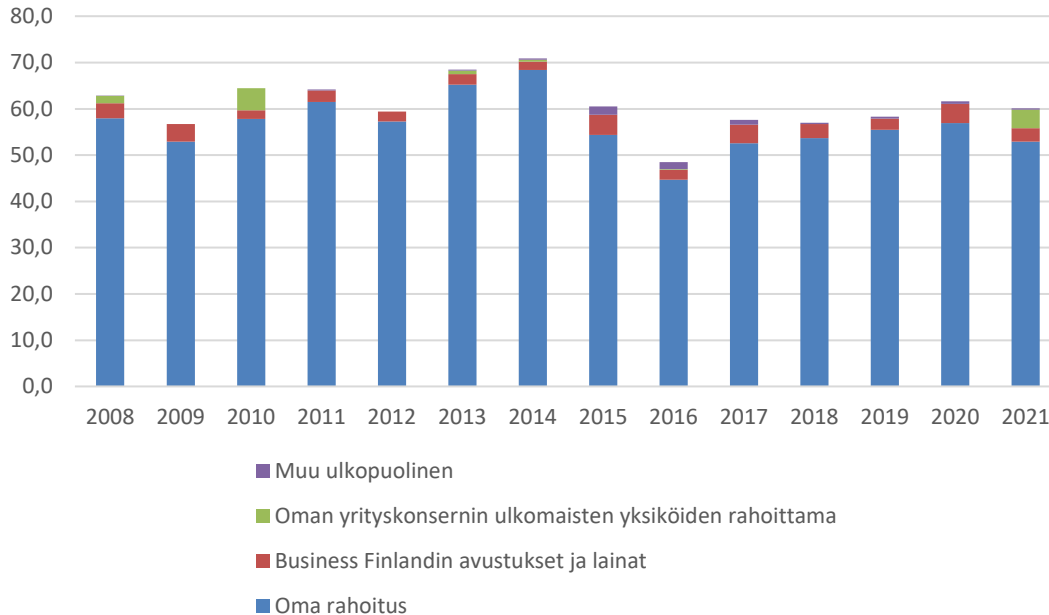
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan henkilöstö

- Elintarviketeollisuudessa on viime vuosina t&k-henkilöstössä kasvanut tutkijoiden ja tuotekehitysinsinöörien määrä
- Tutkimusta tehdään systematisemmin ja laajalaisemmin

Lähde: Tilastokeskus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus

- Yritykset rahoittavat t&k-toimintansa omarahoitteisesti. Se on yli 90 prosenttia koko rahoituksesta
- Kannattavuushaasteen edessä oma rahoitus voi horjua
- Rahoitusmarkkinat myös kiristyneet ja tästä syystä lainatakausten merkitys voi kasvaa tulevina vuosina

Lähde: Tilastokeskus

**Miten ja miksi elintarvikeyritykset innovoivat?
Miten elintarviketeollisuuden innovaatiotoimintaa pitää
edistää tulevalla vaalikaudella?**

Johtaja

Marleena Tanhuanpää

Elintarviketeollisuuden TKI-toiminta on laaja-alaista

Elintarviketeollisuus Suomessa pyrkii jatkuvasti innovoimaan ja kehittämään uusia tuotteita, prosesseja ja tekniikoita kuluttajien muuttuviin tarpeisiin.

Miksi elintarviketeollisuus innovoi?

Innovointi on jatkuvaa ja tapahtuu monilla eri tavoilla

Uudet tuotteet ja ainesosat:

Elintarviketeollisuus panostaa uusien tuotteiden kehittämiseen vastatakseen kuluttajien kasvavaan kysyntään terveellisemmistä ja ekologisemmista vaihtoehdoista, esim. uudet kasvipohjaiset proteiinituotteet, gluteenittomat tuotteet tai erikoisruokavaliomisteet.

Olemassa olevien tuotteiden parantaminen:

Elintarviketeollisuus muokkaa tuotteitaan esim. sokeria, rasvaa ja suolaa vähentämällä.

Kestävä ja vastuullinen tuotanto:

Elintarviketeollisuus pyrkii kehittämään kestävämpiä ja ympäristöystävällisempiä tuotantotapoja. Tämä voi sisältää esimerkiksi energiatehokkuuden parantamista, veden säästöä, jätteiden vähentämistä ja pakkauksien kehittämistä ympäristöystävällisemmiksi.

Teknologian hyödyntäminen:

Elintarviketeollisuus käyttää aktiivisesti uusinta teknologiaa, mittaustekniikoita ja automaatiota parantaakseen tuotantoprosessejaan esim. robotiikan, tekoälyn ja koneoppimisen käyttö tuotantolinjoilla tehostaa tuotantoa ja parantaa laatua.

Kehittyvät pakkausratkaisut:

Pakkaukset ovat tärkeitä elintarvikkeiden säilyvyyden, kuljetuksen ja kuluttajakokemuksen kannalta. Suomalainen elintarviketeollisuus kehittää jatkuvasti uusia ja kestävämpiä pakkausratkaisuja, kuten biohajoavia ja kierrätettäviä materiaaleja sekä älykkäitä pakkausratkaisuja. Koska kuluttaja kokee tuotteen ja pakkauksen yhtenä kokonaisuutena, myös pakkauskehitys ja tuotekehitys on moninäkökulmaista.

Tuotelaatu ja elintarviketurvallisuus:

Yhteistyötä tehdään esimerkiksi laitetoimittajien, kaupallisten ja viranomaislaboratorioiden sekä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa.

Teknologian nopeutuva kehitys avaa uusia mahdollisuuksia koko ruokaketjussa

- Uuden teknologian hyödyntäminen edesauttaa elintarviketeollisuuden menestystä tulevaisuudessakin. Eri tieteenalojen välinen kansainvälistyvä tutkimus- ja tuotekehitysyhteistyö avaa uusia mahdollisuuksia. Maatalous ja elintarviketeollisuus ovat **sovellutusalueina** mm. bioteknologiassa, biokemiassa, geeniteknikassa, nanoteknologiassa ja informaatioteknologiassa.
- Sekä EU-puiteohjelmissa että kansallisissa hankkeissa painottuu **monitieteinen ja ratkaisukeskeinen lähestymistapa**, jolla yhdistetään eri alojen osaamista; yhteiskunnallista ja ihmistieteisiin liittyvää osaamista yhdistetään bio-, terveys- ja taloustieteisiin, informaatiotekniikkaan ja viestinnän osaamiseen.
- Sektori- ja toimialarajat ylittäviin toiminnallisiin kokonaisuuksiin keskittyvä kiertotalous- ja biotalousajattelu konkretisoi elintarviketeollisuuden **yhteyttä muihin teollisuudenaloihin** kuten teknologia-, kemia- ja metsäteollisuuteen, joiden tuotteita voidaan käyttää raaka-aineena elintarviketeollisuudessa. Samalla se tuo uusia osaamisvaatimuksia. Osana biotaloutta korostuvat sivuvirtojen hyödyntäminen, biomateriaalien käyttö, ravinteiden kierrätys, biomassan mahdollisuudet ja kestävä kehityksen periaatteet.
- Ala tarvitsee menestyäkseen innovaatioita, ja siksi **tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä osaamisen merkitys kasvaa**. Tarpeet teollisuuden ja oppilaitosten opetuksen aktiivisempaan yhteistyöhön lisääntyvät.

Elintarviketeollisuuden tutkimusstrategian visio

Elintarviketeollisuus haluaa ratkaista ongelmia. Siksi elintarviketeollisuus tarvitsee korkeatasoista tutkimusta ja tutkimusyhteistyötä, joka edistää elintarviketeollisuuden tutkimusstrategiatyössä kiteytettyä visiota: ***Innovatiivinen ja vastuullinen pohjoinen ruuantuotanto mahdollistaa kilpailukykyisen elintarviketeollisuuden sekä kuluttajien hyvinvoinnin, niin Suomessa kuin globaalistikin.***

Tavoitteina on

- Nostaa pohjoinen ulottuvuus tutkimuksen keinoin suomalaisen elintarviketeollisuuden kilpailuvaltiksi ja samalla vahvistaa kansallista ruokaturvaa ja omavaraisuutta.
- Edistää elintarvikeketjun älykästä ja kestäväää resurssien käyttöä.
- Ylläpitää ja edelleen kehittää ruokaturvallisuutta sekä edesauttaa ruokaketjun läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä.
- Tuoda tutkimuksella lisäarvoa kuluttajien hyvinvointia tukevien ruokainnovaatioiden kehittämiseen.
- Suomalaisen elintarvikealan T&K-osaamisen korkean asiantuntemustason ylläpito ja kehittäminen: koko elintarvikeketjun läpi kulkevan tutkimus- ja tuotekehitysyhteistyön tukeminen, tutkimusalojen välisen vuorovaikutuksen lisääminen sekä korkeatasoisten elintarvikealan tutkimusympäristöjen kehittäminen.

Tavoitteiden saavuttamiseksi tutkimusstrategiassa on tunnistettu neljä tutkimuksen painopistealuetta:

- **Resurssitehokas pohjoinen ruoantuotanto**
- **Digiajan kuluttajan ruokapalvelut**
- **Innovatiiviset tuotantoteknologiat**
- **Tutkitusti hyvinvointia edistävää ruokaa**

Miten elintarviketeollisuuden innovaatiotoimintaa pitää edistää tulevilla vaalikaudella?

Riittävä T&K-rahoitus ruoka-alalle

- Turvataan kestävä ja kilpailukykyisen ruokajärjestelmän TKI-rahoitus. Lisätään ruokasektorin osuutta Suomen Akatemian, Maatilatalouden kehittämisrahasto Makeran ja Business Finlandin tutkimusrahoituksessa, jotta voidaan vahvistaa kotimaisen elintarviketeollisuuden kansainvälistä kilpailukykyä.
- Varmistetaan suoraan yrityksille kohdistettavan soveltavan tutkimuksen rahoituksen riittävyys. Seurataan T&K-verokannustimen toimivuutta erityisesti pk-yritysten näkökulmasta.
- Elintarviketeollisuudelle viennin kasvattaminen on tärkeää, mutta menestys kotimarkkinalla takaa kivijalan viennin kehittämiseen. Business Finlandin hankkeiden ja rahoituksen kriteereiden on mahdollistettava se, että myös kuluttaja- ja kotimarkkinatoimialat saavat tukea uudistumiseen.

Miten elintarviketeollisuuden innovaatiotoimintaa pitää edistää tulevilla vaalikaudella?

Riittävä T&K-rahoitus ruoka-alalle (jatkuu)

- Varmistetaan, että julkisilla tutkimuslaitoksilla on riittävät henkilöresurssit, laitteet ja rahoitus elintarvikealan tutkimukseen.
- Valtiorahoitteisen tutkimuksen on palveltava yrityksiä – yhteistyö strategisen tutkimuksen kanssa tärkeää. Lisätään korkeakoulujen kannusteita tehdä yhteistyötä yritysten kanssa t&k-toiminnassa
- Varmistetaan myös alkutuotannon kehittämisen rahoitus esimerkiksi viljelytekniikoiden parantamiseen ja uusien viljelykasvien käyttöönottoon sekä muuttuvaan ilmastoon sopeutumiseksi.

Osaajien saatavuus

- Varmistetaan osaajien saatavuus, koska TKI-toiminnassa on kyse pitkälti ihmisistä. Ruoka-alan korkeakoulutuspaikkojen turvaaminen ja ulkomaisten osaajien maahan pääsyn sujuvoittaminen.

Kiitos!

Marleena Tanhuanpää

Johtaja / Director

+358 40 5282207

Twitter: [@martanhuanpaa](https://twitter.com/martanhuanpaa)